Koncepcia rozvoja univerzálnej poštovej služby

Úvod

Univerzálna poštová služba ako podsystém poštových služieb je v Európskej únii zaradená medzi služby všeobecného ekonomického záujmu, ktorým je venovaná Biela kniha o službách všeobecného ekonomického záujmu (COM(2004)374 final) z 12. 5. 2004. Tento charakter vyplýva z osobitného poslania univerzálnej poštovej služby, ktoré je zakotvené v Smernici 97/67/ES Európskeho parlamentu a Rady z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva a zlepšovania kvality služieb (ďalej len „smernica 97/67/ES“) a v Smernici 2002/39/ES Európskeho parlamentu a Rady z 10. júna 2002, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 97/67/ES z hľadiska ďalšej liberalizácie trhu poštových služieb spoločenstva (ďalej len „smernica 2002/39/ES“). Obe smernice boli predmetom transpozície do práva Slovenskej republiky v rámci zákona č. 507/2001 Z. z. o poštových službách v znení zákona 15/2004 Z. z. a zákona 199/2004 Z. z. (ďalej len „zákon o poštových službách“). Súčasne sa na zabezpečenie univerzálnej poštovej služby, pokiaľ ide o poskytovanie poštových služieb v medzinárodnom styku, odvoláva v článku 1 aj Svetový poštový dohovor ako jeden zo základných Aktov Svetovej poštovej únie.

Výrazné zmeny na trhoch poštových služieb, ktoré boli vyvolané ich postupnou liberalizáciou, deregulácioU a globalizáciou ako aj uplatňovaním moderných informačných a komunikačných technológií, prinášajúcich v poštových službách nebývalé substitučné efekty, zasiahli aj do rámca univerzálnej poštovej služby a zmenili tradičný charakter služieb poskytovaných v jej rámci. Tento smer vývoja je spojený s rýchlym rozvojom procesov výmeny tovarov a informácií ako aj s orientáciou na integráciu služieb a prudký rozvoj elektronického obchodu.

Prvým výrazným podnetom k zmene legislatívneho rámca poštových služieb bola smernica 97/67/ES, ktorá zakotvila nový legislatívny rámec poštových služieb, univerzálnej služby a s ňou súvisiacich vyhradených služieb, príslušné pravidlá v oblasti kvality služieb ako aj tarifné a účtovné zásady. Druhý podnet vyplynul v roku 2000 z Lisabonskej stratégie a znamenal výrazný postup smerom k ďalšej liberalizácii postupnými krokmi (smernica 2002/39/ES), pričom cieľom sa stalo dokončenie vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb. Tento cieľ sleduje aj Návrh smernice o službách na vnútornom trhu, ktorý popri iných službách zahŕňa aj poštové služby. Uvedené podnety, ktoré smerovali k vytváraniu nových legislatívnych rámcov poštových služieb v členských a prístupových štátoch Európskej únie a k osobitnému vyčleneniu univerzálnej poštovej služby, boli vyvolané tlakom na nevyhnutnosť rastu kvality poštových služieb, na ich modernizáciu a prispôsobovanie sa požiadavkám zákazníkov a to vo väzbe na stupňujúcu sa hospodársku súťaž.

Takáto hodnotová zmena podnietila celý proces zmien, ktorý viedol, vzhľadom na rast hospodárskej súťaže v poštových službách v celosvetovom rozsahu, k transformácii poštových podnikov smerom k výraznému posilneniu ich obchodnej orientácie, k ich modernizácii a zmene podmienok podnikateľského prostredia ako aj právneho postavenia. Významnou úlohou sa v tejto súvislosti stalo zabezpečenie ekonomickej stability poštových podnikov a vytváranie podmienok pre ich konkurencieschopnosť na trhu poštových služieb.

V nadväznosti na uvedené zmeny bol v Slovenskej republike vytvorený, v súlade s Poštovou politikou, schválenou v roku 1999 uznesením vlády SR č. 352, nový legislatívny rámec poštových služieb a boli vytvorené legislatívne podmienky na transformáciu poskytovateľa univerzálnej poštovej služby, Slovenskej pošty, š. p. Banská Bystrica. Vzhľadom na zámery v budúcnosti je nevyhnutné preskúmať a následne upraviť niektoré súčasti legislatívneho rámca pre poskytovanie univerzálnej poštovej služby a tak zabezpečiť podmienky na jej ďalší rozvoj. Na tento účel bola ako východiskový dokument pre Poštovú politiku do roku 2008 spracovaná táto Koncepcia rozvoja univerzálnej poštovej služby.

1. Východiská a legislatívny rámec univerzálnej poštovej služby

Univerzálna služba je podľa zákona o poštových službách rámcovo definovaná ako súbor poštových služieb, ktoré je poskytovateľ univerzálnej služby povinný trvalo poskytovať v prístupových a kontaktných miestach za rovnakých podmienok, v určenej kvalite a za prijateľné ceny všetkým užívateľom každý pracovný deň najmenej s jedným vyberaním a dodávaním denne (ďalej len „univerzálna poštová služba“). Jej poskytovanie sa vzťahuje na tuzemský aj medzinárodný poštový styk. Osobitná úprava univerzálnej poštovej služby vyplynula zo zosúladenia právnej úpravy o poštových službách v Slovenskej republike s právnou úpravou platnou pre poštové služby v Európskej únii.

Základným východiskom takejto úpravy je smernica 97/67/ES, ktorá ukladá členským štátom Európskej únie povinnosť zabezpečiť používateľom poštových služieb právo na univerzálne služby, pričom v jednotlivých článkoch určuje podmienky, podľa ktorých sa má toto právo zabezpečiť. Pokiaľ ide o ich rozsah, tento je v smernici definovaný ako minimálny a jednotlivé členské štáty ho môžu doplniť podľa svojich osobitostí. Smernica súčasne s touto úlohou priraďuje vo vzťahu k poskytovaniu univerzálnej poštovej služby aj možnosť, aby každý členský štát pre poskytovateľa, resp. poskytovateľov univerzálnej služby vyhradil, v rozsahu potrebnom na zabezpečenie poskytovania univerzálnej poštovej služby, právo na poskytovanie vymedzeného okruhu poštových služieb, pričom treba mať na zreteli príslušné cenové a hmotnostné limity (ďalej len „vyhradené služby“). Toto právo slúži ako kompenzácia za finančné bremeno, ktoré môže vzniknúť poskytovateľovi univerzálnej poštovej služby z jej poskytovania podľa vymedzených podmienok. Uvedená smernica súčasne umožňuje členským štátom, pri dodržaní stanovených zásad, zriadiť kompenzačný fond a to v prípade, ak povinnosti vyplývajúce z poskytovania univerzálnej poštovej služby predstavujú pre poskytovateľa tejto služby neprimerané finančné bremeno. Smernica, v súvislosti s postupným vytváraním vnútorného trhu poštových služieb, predpokladala v nasledujúcich rokoch ďalšie liberalizačné kroky vo vzťahu k vyhradeným službám.

Takto vytvorený regulačný rámec poštových služieb, založený na zosúladení podpory postupnej kontrolovanej liberalizácie poštového trhu a trvalej záruky poskytovania univerzálnej poštovej služby, bol upravený smernicou 2002/39/ES. Prenesenie ďalších liberalizačných krokov, ktoré určila táto smernica, do právnej úpravy o poštových službách v Slovenskej republike spolu s ďalšími ustanoveniami, s cieľom dosiahnuť plné zosúladenie právnej úpravy, bolo predmetom zákona č. 15/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o poštových službách, ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2004. Zabezpečenie zosúladenia legislatívneho riešenia poštových služieb bolo, spolu so schválením zákona č. 349/2004 Z. z. o transformácii Slovenskej pošty, štátneho podniku, zavŕšením úloh, ktoré boli stanovené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 352 k Poštovej politike vrátane príslušného harmonogramu.

Poskytovanie univerzálnej poštovej služby je upravené v rámci predmetu úpravy zákona o poštových službách, ktorý popri všeobecných podmienkach poskytovania poštových služieb na trhu poštových služieb upravuje rozsah a podmienky poskytovania univerzálnej poštovej služby, práva a povinnosti jej poskytovateľa a jej užívateľov, ako aj prístup k verejnej poštovej sieti, požiadavky na hustotu a vybavenie prístupových miest verejnej poštovej siete a pôsobnosť orgánov štátnej správy v poštových službách a štátny dohľad nad poskytovaním poštových služieb. Ustanovenia o univerzálnej poštovej službe tvoria osobitnú časť zákona o poštových službách a zaručujú uplatnenie práva, ktoré členskému štátu Európskej únie ukladá zabezpečiť článok 3 smernice 97/67/ES.

2. Štátna regulácia poštových služieb

Riešenie osobitného prístupu k zabezpečeniu univerzálnej poštovej služby, popri právnej úprave danej zákonom o poštových službách, je zrejmé aj z vykonávania štátnej regulácie v poštových službách prostredníctvom nástrojov, ktoré uplatňuje národný regulačný orgán pre odvetvie poštových služieb, Poštový regulačný úrad (ďalej len „regulátor“). Štátna regulácia poštových služieb je vymedzená ako

- utváranie podmienok na vznik a udržiavanie konkurenčného prostredia na trhu,
- určovanie všeobecných pravidiel poskytovania poštových služieb, ktoré nie sú súčasťou poštovej výhrady,
- ukladanie povinnosti poskytovať univerzálnu poštovú službu a určovanie požiadaviek na prevádzku verejnej poštovej siete,
- regulácia poskytovania univerzálnej služby a vykonávania poštového platobného styku a
- regulácia poštových sadzieb za poskytovanie univerzálnej služby a služieb poštového platobného styku.

Reguláciu poštových služieb vykonáva regulátor svojimi rozhodnutiami, ktorými sú všeobecné povolenie, poštová licencia a rozhodnutia o regulácii poštových sadzieb. Vydávanie týchto rozhodnutí, v súlade so smernicou 97/67/ES, musí byť transparentné, nediskriminačné, primerané technickým a ekonomickým možnostiam poštových podnikov a založené na objektívnych základoch.

Všeobecné povolenie sa vzťahuje na poskytovanie poštových služieb vo všeobecnosti a podmienka registrácie je uložená len u poštových podnikov, ktoré poskytujú poštové služby v rámci rozsahu univerzálnej poštovej služby. Poštový podnik môže poskytovať poštové služby len na základe živnostenského oprávnenia, v rozsahu všeobecného povolenia a za podmienok ustanovených zákonom o poštových službách.

Poštová licencia je rozhodnutie, ktorým sa vydáva právo a ukladá povinnosť poskytovať univerzálnu službu a určuje sa rozsah a podmienky jej poskytovania. Poštovou licenciou možno uložiť aj povinnosť vykonávať poštový platobný styk. Príslušné ustanovenia zákona o poštových službách vymedzujú podmienky na udelenie poštovej licencie a osobitne upravujú otázku finančnej spôsobilosti poštového podniku uchádzajúceho sa o poštovú licenciu, najmä vo vzťahu k schopnosti finančne zabezpečiť prevádzkovanie verejnej poštovej siete a poskytovanie univerzálnej poštovej služby podľa ustanovení zákona o poštových službách. Rovnako sú upravené aj požiadavky týkajúce sa technických a organizačných predpokladov na prevádzkovanie verejnej poštovej siete, ktorými sú dostatočná vybavenosť a pripravenosť poštového podniku, umožňujúce prevádzkovať verejnú

poštovú sieť a poskytovať univerzálnu poštovú službu. Príslušné predpoklady boli stanovené v súlade s požiadavkami smernice 97/67/ES vo vzťahu k zabezpečeniu minimálneho rozsahu univerzálnej poštovej služby. Podmienky na zabezpečenie úloh štátnej regulácie v univerzálnej poštovej službe sú vymedzené v rámci náležitostí poštovej licencie. Regulačný rámec univerzálnej poštovej služby, vyplývajúci z uvedenej smernice ako aj smernice 2002/39/ES, popri všeobecných náležitostiach, je v poštovej licencii vytvorený

- vymedzením rozsahu univerzálnej služby a kvalitatívnymi požiadavkami na jej poskytovanie,
- rozvojovými a kvalitatívnymi ukazovateľmi poskytovania univerzálnej poštovej služby a lehotou na ich dosiahnutie,
- podmienkami prístupu k verejnej poštovej sieti a podmienkami jej prevádzkovania, ide najmä o dostupnosť a hustotu prístupových miest, dĺžku ich prevádzky a lehotu distribúcie poštových zásielok, ktoré sú obsahom univerzálnej služby,
- schválením poštových podmienok v časti upravujúcej poskytovanie univerzálne služby a tarify,
- územím, na ktorom sa má poskytovať univerzálna služba.

Na základe konania o udelenie poštovej licencie, bola táto udelená Slovenskej pošte, š. p. Banská Bystrica, a to rozhodnutím Poštového úradu č. 1223/020/2002. Jej platnosť bola určená na desať rokov. Z dôvodu zmien v rozsahu univerzálnej poštovej služby, ktoré sú dané zákonom č. 15/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 507/2001 Z. z. o poštových službách, vydal regulátor rozhodnutie č. 589/001/2004 s platnosťou od 1. mája 2004, ktoré je úplným znením Poštovej licencie č. 1223/020/2002. Na základe ustanovení § 18 zákona o poštových službách je v licencii vymedzený rozsah služieb poskytovaných v rámci univerzálnej poštovej služby v nadväznosti na zákonom vymedzený rozsah univerzálnej poštovej služby ako aj ďalšie požiadavky vyplývajúce zo zákona o poštových službách. Prílohou Poštovej licencie sú Požiadavky na kvalitu univerzálnej poštovej služby určujúce podmienky prístupu k verejnej poštovej sieti a podmienky jej prevádzkovania, ktoré sa vzťahujú v súlade so zákonom o poštových službách aj na poštový platobný styk.

Uvedené súčasné riešenie systému povolení na poskytovanie poštových služieb zodpovedá požiadavkám smernice 97/67/ES s tým, že sa súčasne opiera o zaručenie vyhradených služieb, ktoré slúžia ako kompenzácia za poskytovanie univerzálnej poštovej služby. Keďže uvedená smernica predpisuje systém povolení na poskytovanie poštových služieb a univerzálnej poštovej služby len vo všeobecnej rovine, nejestvuje v členských štátoch jednotný systém povolení na poskytovanie uvedených druhov služieb. Jednotlivé členské štáty prispôsobovali systém povolení vlastným podmienkam a tomu zodpovedá aj množstvo odlišností medzi povoleniami v jednotlivých členských štátoch. Cestou k zjednoteniu, ale najmä k zjednodušeniu tohto systému, má byť Návrh smernice o službách na vnútornom trhu, ktorý zahŕňa aj poštové služby s tým, že ustanovuje, vzhľadom na špecifický charakter poštových služieb a najmä univerzálnej poštovej služby, určitú výnimku v otázke zásady krajiny pôvodu. Cieľom uvedeného návrhu smernice je vytvoriť podmienky na voľný pohyb služieb v rámci dokončeného úplného vnútorného trhu. Takáto úloha vyplynula z Lisabonskej stratégie, ktorá súčasne stanovila horizont pre odstránenie bariér v poskytovaní poštových služieb vo voľnej hospodárskej súťaži. V tejto súvislosti bude nevyhnutné prehodnotiť súčasný systém všeobecného povolenia a najmä systém udeľovania individuálnych povolení na poskytovanie univerzálnej poštovej služby. Súčasne bude nevyhnutné zabezpečiť príslušné nástroje na reguláciu pôsobenia viacerých poskytovateľov univerzálnej poštovej služby na trhu poštových služieb, ktorý bude súčasťou vnútorného trhu

služieb. Vytvorenie takéhoto systému povolení a regulačných nástrojov poskytne predpoklady na riešenie formy kompenzácie neprimeraného finančného bremena vyplývajúceho z poskytovania univerzálnej poštovej služby.

3. Poštová výhrada

Ako kompenzácia za poskytovanie univerzálnej poštovej služby slúžia, v súlade s ustanoveniami smernice 2002/39/ES, vyhradené služby, ktorých osobitné postavenie je presne definované a ich uplatnenie si vyžaduje venovať zvláštnu pozornosť riešeniu pravidiel ich aplikácie, a to najmä v oblasti tarifných zásad a účtovníctva, nakoľko vyhradené služby predstavujú odchýlku od pravidiel voľnej súťaže. Na jednej strane predstavujú výhodu oproti konkurencii, avšak na druhej strane možnosť poskytovať vyhradené služby prináša aj povinnosť poskytovať podľa stanovených pravidiel univerzálnu poštovú službu.

Príprava na úplnú liberalizáciu poštových služieb a dokončenie vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva bola rozdelená do troch postupných krokov. Prvým krokom bolo zníženie vyhradených služieb na hmotnostný limit 350 g pre korešpondenciu a reklamné adresované zásielky a to aj v medzinárodnom styku s päťnásobkom cenového limitu. Tento krok bol daný článkom 7 smernice 97/67/ES a v Slovenskej republike bol realizovaný v súvislosti s harmonizáciou národnej legislatívy zákonom č. 507/2001 Z. z. o poštových službách. Ďalšie dva významné kroky v liberalizácii poštových služieb priniesla novelizácia uvedenej smernice. Táto uložila členským štátom Európskej únie zaviesť od 1. januára 2003 hmotnostný limit pre vyhradené služby do 100g a cenový limit ako trojnásobok sadzby. Tretí z krokov postupnej liberalizácie vyhradených služieb stanovuje smernica 2002/39/ES s účinnosťou od 1. 1. 2006.

Od 1. mája 2004 do 31. decembra 2005 je v Slovenskej republike na základe zákona č. 15/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 507/2001 Z. z. o poštových službách, obsahom poštovej výhrady vyberanie a distribúcia korešpondencie a reklamných adresovaných zásielok s hmotnosťou najviac 100g. Pôvodný hmotnostný limit, ktorý platil v Slovenskej republike do 30. apríla 2004 bol 350g. Tomuto limitu predchádzal tisíc gramový hmotnostný limit, ktorý platil do 31. decembra 2003. Pokiaľ ide o cenový limit, do 31. decembra 2005 sa poštová výhrada nevzťahuje na korešpondenciu a reklamné adresované zásielky, ak poštová sadzba za ne je rovnaká alebo vyššia ako jej trojnásobok podľa tarify poskytovateľa univerzálnej služby pre korešpondenciu v prvom hmotnostnom stupni najrýchlejšej štandardnej kategórie. Pôvodný cenový limit bol päťnásobok.

Ďalší krok v liberalizácii poštových služieb nastane 1. 1. 2006. Od tohto dátumu budú obsahom poštovej výhrady vyberanie a distribúcia korešpondencie a reklamných adresovaných zásielok s hmotnosťou najviac 50g. Súčasne so znížením hmotnostného limitu dôjde v rovnakom termíne k zníženiu cenového limitu na dva a pol násobok. Tento liberalizačný krok je upravený v § 7 zákona o poštových službách.

V súlade s článkom 1 smernice 2002/39/ES zostali medzi vyhradenými službami zásielky podávané v Slovenskej republike a adresované do cudziny, a to v rovnakých príslušných hmotnostných limitoch a cenových limitoch. Medzi vyhradenými službami

zostalo aj vyberanie a distribúcia korešpondencie určenej do vlastných rúk účastníkom súdnych konaní a konaní pred správnymi orgánmi.

Porušovanie poštovej výhrady je zahrnuté medzi správne delikty, ktorých riešenie náleží v rámci štátneho dohľadu nad poskytovaním poštových služieb regulátorovi. Na základe doterajších skúseností vystupuje do popredia potreba prehodnotiť sporné prípady z hľadiska porušenia poštovej výhrady a navrhnúť pri najbližšej novelizácii zákona o poštových službách prostriedky, ktoré umožnia sprehľadniť situácie, v ktorých nie je možné jednoznačne potvrdiť porušenie poštovej výhrady.

V súčasnosti nejestvujú vyhradené služby len v troch členských štátoch Európskej únie (Estónsko, Fínsko, Švédsko). Ostatné členské štáty uplatnili vo svojej národnej legislatíve vyhradené služby v rámci predpísaných hmotnostných a cenových limitoch, pričom niektoré neuplatnili výhradu na reklamné adresované zásielky a odchádzajúcu cezhraničnú korešpondenciu. Smernica 2002/39/ES vzhľadom na rozhodnutia, ktoré prijala Európska rada v rámci Lisabonskej stratégie v roku 2000, zakotvuje, popri vyššie uvedených už realizovaných liberalizačných krokoch, aj ustanovenie o dátume úplného dokončenia vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb a to na rok 2009. Tento dátum je však podmienený uskutočnením štúdie, ktorú má vykonať Európska komisia. V štúdii sa má pre každý členský štát zhodnotiť dopad úplného dokončenia vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb na univerzálnu poštovú službu v roku 2009. Európska komisia má do 31. decembra 2006 predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o výsledkoch štúdie, v ktorej sa potvrdí rok 2009 ako dátum úplného dokončenia vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb alebo na základe záverov štúdie sa stanovia ďalšie kroky. V tejto súvislosti sa liberalizácii trhu poštových služieb venuje aj Biela kniha o službách všeobecného ekonomického záujmu (COM(2004)374 final). Vzhľadom na významnosť očakávaných zmien je nevyhnutné pripraviť v nasledujúcom období zmenu legislatívnych ustanovení zákona o poštových službách tak, aby bolo možné v príslušných časových horizontoch zabezpečiť úlohy, ktoré vyplynú zo zrušenia poštovej výhrady. Bude nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť riešeniu uvedenej štúdie a kvantifikácii dopadov zrušenia vyhradených služieb a súčasne hľadať optimálne riešenie, ktoré zaručí vyváženosť univerzálnej služby, jej kvalitu ako aj možnosti jej financovania.

4. Kvalita univerzálnej poštovej služby

Smernica 97/67/ES upravuje popri spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb spoločenstva aj riešenie zlepšovania kvality služieb. V rámci čl. 16 ukladá členským štátom zabezpečiť, aby boli stanovené a zverejnené normy kvality služieb, vzťahujúce sa na univerzálnu poštovú službu. Tieto normy majú byť zamerané predovšetkým na lehoty, pravidelnosť a spoľahlivosť služieb. Normy pre vnútroštátne poskytovanie služieb majú stanoviť členské štáty a v prípade medzinárodných služieb normy stanovuje príloha smernice. V čl. 16 smernice sa súčasne uvádza, že normy kvality možno ďalej prispôsobovať technickému pokroku alebo rozvoju trhu v súlade so závermi Výboru pre poštovú smernicu, ktorého pôsobnosť upravuje čl. 21 uvedenej smernice. Sledovanie plnenia noriem ukladá smernica vykonávať externými orgánmi, ktoré nie sú žiadnym spôsobom spojené s poskytovateľmi univerzálnych služieb. Sledovanie sa má vykonávať v súlade s normalizovanými podmienkami, ktoré vymedzuje Výbor pre poštovú smernicu. Normy kvality pre vnútroštátne služby, ktoré stanovujú členské štáty, musia byť v súlade s normami stanovenými pre medzinárodné služby v rámci spoločenstva. O vnútroštátnych normách

kvality informujú členské štáty Komisiu, ktorá ich zverejňuje rovnako ako normy pre medzinárodné služby. Úlohou regulátora je zabezpečiť, aby nezávislé sledovanie noriem kvality bolo uskutočňované obdobne ako v prípade sledovania noriem kvality pre medzinárodné služby s tým, že výsledky je potrebné odôvodniť a v prípade potreby prijať opatrenia na nápravu. Uvedená smernica ako aj smernica 2002/39/ES stanovujú taktiež postupy pre vybavovanie sťažností a reklamácií. V nadväznosti na túto problematiku poukazuje smernica aj na harmonizáciu technických noriem, ktorých vypracovaním bol poverený Európsky výbor pre normalizáciu a v rámci jeho pôsobnosti Technický výbor 331. V prípade technických noriem smernica 97/67/ES poukazuje na potrebu harmonizačných opatrení na medzinárodnej úrovni, najmä v rámci Svetovej poštovej únie.

Systém riešenia kvality poštových služieb poskytovaných v rámci univerzálnej poštovej služby je v zákone o poštových službách riešený nástrojmi, ktoré sú zahrnuté do poštovej licencie a to osobitne v jej prílohe Požiadavky na kvalitu univerzálnej poštovej služby určujúce podmienky prístupu k verejnej poštovej sieti a podmienky jej prevádzkovania. Kvalitu poskytovania univerzálnej poštovej služby možno posudzovať tak z hľadiska jej dostupnosti ako aj z hľadiska plnenia limitov včasnosti dopravy, ako to vyplýva z doterajších porovnaní úrovne kvality univerzálnej poštovej služby. Pokiaľ ide napríklad o limity včasnosti dopravy D+1 pre vnútroštátne listové zásielky Slovenská republika je situovaná na grafe v Prílohe č. 1 medzi trinástimi štátmi, ktoré majú stanovený limit nad 90 percent a ako je uvedené na grafe v Prílohe č. 2 Slovenská republika je zaradená medzi členské štáty, ktoré tento limit dopravy D+1 v roku 2003 naplnili. Pokiaľ ide o hustotu pôšt, Slovensko je situované mierne nad úrovňou priemeru Európskej únie. Ako je dokumentované v Prílohe č. 3 v niektorých členských štátoch nie sú ešte stanovené požiadavky na dostupnosť univerzálnej služby, resp. ako požiadavky na dostupnosť sa uvádza minimálny počet pôšt a poštových schránok, vzdialenosť medzi poštami a poštovými schránkami alebo počet obyvateľov pripadajúcich na jednu poštu, resp. na poštovú schránku. Pokiaľ ide o dokumentovanie požiadaviek na doručovanie a ich plnenie, túto situáciu v členských štátoch dokumentuje graf v Prílohe č. 4, ktorý znázorňuje požiadavky na doručovanie šesťkrát v týždni a päťkrát v týždni spolu s plnením tejto normy. V Slovenskej republike je požiadavka doručovania päť dní v týždni s tým, že je takto aj plnená a rovnako túto normu plní 13 ďalších členských štátov, pričom ostatné plnia požiadavku nad rámec ustanovení smernice 97/67/ES na doručovanie - šesť dní v týždni. Uvedené informácie predstavujú aktuálny pohľad, nakoľko boli prezentované v rámci semináru k štúdii Európskej únie Hlavné smery vývoja európskeho poštového odvetvia.

Dôležitým nástrojom na integráciu do európskeho trhu poštových služieb a na zvyšovanie kvality univerzálnej poštovej služby je technická normalizácia. Zavedením a využívaním európskych noriem, ktoré schválil Európsky výbor pre normalizáciu, Comité Européen de Normalisation (ďalej len „CEN“), sa významne podporí začlenenie SR do európskeho trhu poštových služieb. Cieľom je najmä harmonizácia a súčinnosť poštových systémov a technológií, pomoc pri realizácii technologických inovácií, vytvorenie normalizovaných podmienok pri meraní kvality poštových služieb, urýchlenie prístupu na rozšírený trh EÚ a zameranie na plnenie potrieb zákazníkov. Postup zavádzania európskych noriem sa bude koordinovať podľa pokynov Výboru pre poštovú smernicu. Technické normy, ktoré doteraz schválil pre poštové služby CEN a súčasne aj normy prevzaté Slovenskou republikou tvoria Prílohu č. 5

5. Ekonomické problémy v univerzálnej poštovej službe

Zákon o poštových službách upravuje, v súlade s kapitolou 5 Tarifné zásady a prehľadnosť účtovníctva (články 12 až 15) smernice 97/67/ES, riešenie vzťahov medzi výnosmi a nákladmi poskytovateľa univerzálnej služby. Poskytovateľ univerzálnej služby nesmie zvýhodňovať ani znevýhodňovať niektorú poštovú službu prerozdeľovaním nákladov a výnosov medzi poštovými službami, ktorých poštové sadzby sú predmetom štátnej regulácie, a ostatnými poštovými službami. Rovnako je povinný viesť vo svojom vnútornom systéme účtovníctva oddelene náklady a výnosy z poštovej výhrady, z poskytovania univerzálnej poštovej služby a z ostatných poštových a iných služieb poskytovaných prostredníctvom verejnej poštovej siete a na požiadanie je povinný informácie a údaje o nákladoch a výnosoch z poštovej výhrady a z univerzálnej poštovej služby poskytnúť regulátorovi. Ročná účtovná závierka poskytovateľa univerzálnej služby musí byť overená audítorom a jej výsledok oznamuje poskytovateľ univerzálnej služby regulátorovi každoročne do 30. apríla.

Ustanovenia vo veci kompenzačného príspevku boli zákonom č. 15/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 507/2001 Z. z. o poštových službách zrušené, nakoľko boli hodnotené ako neprimerané z hľadiska aproximácie práva. Takéto riešenie sa však javí len ako dočasné a v súvislosti s úplným zrušením vyhradených služieb bude potrebné hľadať možnosti financovania neprimeraného finančného bremena, ktoré vyplynie z poskytovania univerzálnej poštovej služby, najmä po úplnej liberalizácii. Možnosť zriadenia kompenzačného fondu pripúšťa smernica 97/67/ES v čl. 9 a to na účely zabezpečenia ochrany univerzálnej poštovej služby v prípade, že povinnosti vyplývajúce z tejto služby predstavujú neprimerané finančné bremeno. Kompenzačný fond môže zriadiť a spravovať orgán, ktorý je nezávislý od príjemcu alebo príjemcov finančných prostriedkov, napr. regulátor. Členský štát musí zabezpečiť, aby pri zriaďovaní kompenzačného fondu a určovaní výšky finančných príspevkov bola dodržaná zásada prehľadnosti, nediskriminácie a primeranosti. Z fondu smú byť financované len služby, ktoré sú v čl. 3 smernice 97/67/ES, t. j., minimálny rozsah univerzálnej služby definovaný touto smernicou.

Vytvorenie fondu na kompenzáciu neprimeraného finančného bremena je podmienené vytvorením podmienok na fungovanie trhu poštových služieb poskytovaných v rámci poštovej výhrady. Takéto riešenie by znamenalo zásadnú zmenu súčasného systému vydávania povolení na poskytovanie poštových služieb a univerzálnej poštovej služby, čo však bude potrebné vykonať aj v prípade schválenia Návrhu smernice o službách na vnútornom trhu.

V súčasnosti, ako sa to uvádza v prezentácii k štúdii Európskej komisie Hlavné smery vývoja európskeho poštového odvetvia, kompenzačný fond povolili vytvoriť v deviatich členských štátoch (Belgicko, Cyprus, Nemecko, Španielsko, Grécko, Taliansko, Lotyšsko, Portugalsko a Slovinsko), avšak v skutočnosti bol vytvorený len v Taliansku. V nadväznosti na uvedené je nevyhnutné venovať mimoriadnu pozornosť analýze legislatívy členských štátov, ktoré takýto systém možnosti financovania neprimeraného finančného bremena povoľujú. Táto analýza má byť zameraná na posúdenie vzájomných väzieb medzi systémami udeľovaných povolení a ďalšími regulačnými nástrojmi s cieľom zaviesť kompenzačný fond alebo iné obdobné riešenie v legislatíve SR a to v nadväznosti na závery, ktoré vyplynú z riešení úloh obsiahnutých v Bielej knihy o službách všeobecného ekonomického záujmu (COM(2004)374 final). Súčasne je nevyhnutné dodržať zásady transparentnosti, nediskriminácie a primeranosti. Pri posudzovaní jednotlivých systémov je však nevyhnutná značná miera opatrnosti, nakoľko ide o riešenie veľmi citlivej otázky a mnohé z členských

štátov, ktoré kompenzačný fond majú povolený sa stretávajú s námietkami o neprimeranosti ustanovení o kompenzačnom fonde.

K ekonomickým otázkam univerzálnej poštovej služby patrí aj riešenie regulácie poštových sadzieb. Regulácii podliehajú poštové sadzby len za poskytovanie univerzálnej služby v rozsahu udelenej poštovej licencie a za vykonávanie poštového platobného styku. Pokiaľ ide o rozsah cenovej regulácie, bude potrebné prehodnotiť potrebu regulácie poštových sadzieb v rámci poštového platobného styku, a navrhnúť nové legislatívne riešenie pri najbližšej novele zákona o poštových službách. Štátna regulácia poštových sadzieb sa vykonáva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 18/1996 o cenách v znení neskorších predpisov. Pri regulácii poštových sadzieb sa prihliada na ekonomicky oprávnené náklady poskytovateľa univerzálnej služby v požadovanom rozsahu a kvalite a na výhľadové a kvalitatívne požiadavky na univerzálnu službu vyplývajúce z udelenej poštovej licencie a na primeraný zisk.

Očakávaný nový vývoj smerom k ukončeniu liberalizácie a vytvoreniu vnútorného trhu poštových služieb vyvolá potrebu prehodnotiť súčasné členenie systému poštových sadzieb v univerzálnej poštovej službe tak, aby sa zachovala rovnováha v poskytovaní univerzálnej poštovej služby a súčasne aby boli rešpektované požiadavky hospodárskej súťaže v novovytváranom systéme. V súčasnosti už v niektorých štátoch Európskej únie, kde liberalizácia výraznejšie pokročila, sa uplatňuje metóda cenovej regulácie „price cap“. Na zavedenie tejto metódy v podmienkach poskytovania univerzálnej poštovej služby v Slovenskej republike bude potrebné prehodnotiť súčasný systém cenovej regulácie. Osobitnou otázkou, ktorá v súvislosti s reguláciou poštových sadzieb vystupuje do popredia je štruktúra poštových sadzieb, ktoré majú jednotný charakter na celom území aj keď taká požiadavka nie je vyslovene stanovená v zákone o poštových službách. Ako je vidieť z grafu v Prílohe č. 6, v niektorých členských štátoch Európskej únie je jednotná sadzba na celom území stanovená len pre vyhradené služby (Francúzsko a Nemecko), v niektorých na listovú poštu všeobecne (Fínsko a Portugalsko), v 15 členských štátoch je stanovená požiadavka jednotných poštových sadzieb pre univerzálnu poštovú službu ako celok a štyri členské štáty (Maďarsko, Írsko, Malta a Slovensko) nemajú zákonom prikázané jednotné sadzby v rámci univerzálnej poštovej služby. Posúdiť otázku jednotnosti sadzieb podľa jednotlivých druhov sadzieb zahrnutých do univerzálnej poštovej služby bude potrebné v budúcnosti najmä z dôvodu efektívnosti týchto služieb a ich konkurencieschopnosti.

Pokiaľ ide o smernicu 97/67/ES táto v čl. 12 ponecháva členským štátom možnosť rozhodnúť, že na ich území budú uplatňované jednotné poštové sadzby. Uplatňovanie jednotnej sadzby nevylučuje právo poskytovateľa univerzálnej služby uzatvárať so zákazníkmi individuálne zmluvy o cenách, sadzby však musia byť transparentné a nediskriminačné. Medzi zásady, týkajúce sa sadzby za každú službu, ktorá je súčasťou univerzálnej poštovej služby, patrí, že musia byť v súlade so zásadou cenovej prijateľnosti a musia byť dostupné všetkým užívateľom a musia pokrývať náklady. Pokiaľ ide o smernicu 2002/39/ES, táto dopĺňa zásadu týkajúcu sa špeciálnej sadzby, napr. za služby obchodným zákazníkom, odosielateľom hromadných zásielok alebo subjektom, ktoré zhromažďujú zásielky od rôznych zákazníkov. Takéto špeciálne sadzby musia dodržiavať zásady transparentnosti a nediskriminácie, musia zohľadňovať usporené náklady v porovnaní so štandardnými službami pokrývajúcimi úplný rozsah funkcií ponúkaných pri vyberaní, triedení a dodávaní zásielok a musia sa uplatňovať rovnako voči rôznym tretím stranám ako aj voči poskytovateľom univerzálnej služby, ktorí dodávajú rovnaké poštové služby.

Situácie, ktoré v budúcnosti môžu vzniknúť pri aplikácii tarifných zásad v súvislosti s liberalizáciou poštových služieb a dokončením vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb, je potrebné dôsledne preskúmať a prijať nevyhnutné legislatívne opatrenia tak, aby sa vytvorili regulačné nástroje, ktoré sa budú uplatňovať v prípadoch riešenia diskriminačnej alebo obštrukčnej stratégie príslušného poštového operátora na horizontálnej a vertikálnej úrovni. Potreba riešenia takýchto prípadov môže na trhu poštových služieb poskytovaných v rámci univerzálnych služieb vyplynúť v prípade pôsobenia viacerých poskytovateľov univerzálnej služby. Riešenie takýchto prípadov si bude vyžadovať rozvoj trhu poštových služieb na vyššej úrovni hospodárskej súťaže po zrušení poštovej výhrady, tak ako to uvádzali pri získavaní podkladov riešitelia štúdie Hlavné smery vývoja európskeho poštového odvetvia, ktorá je riešená pre Európsku komisiu v roku 2004.

V súvislosti s otázkami financovania univerzálnej poštovej služby vystupuje do popredia aj otázka dane z pridanej hodnoty. Osobitný charakter poštových služieb ponímaný v Európskej únii ako služby všeobecného ekonomického záujmu viedol z hľadiska podpory ich cenovej prijateľnosti a dostupnosti pre všetkých užívateľov k možnosti oslobodiť poštové služby, poskytované poskytovateľmi univerzálnej služby, tzv. verejnými poštovými operátormi, od dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), smernica č. 77/388/EEC o DPH, s tým, že oslobodenie nebolo formulované touto smernicou o DPH ako povinné. V súčasnosti, ako to dokumentuje Príloha č. 7, nie sú oslobodené od DPH len poštové služby poskytované verejnými poštovými operátormi vo Fínsku, Švédsku a Slovinsku, od DPH sú oslobodené v Rakúsku a v Lotyšsku vyhradené služby, len listová pošta je oslobodená od DPH v Litve a služby poskytované v rámci univerzálnej poštovej služby sú oslobodené od DPH v deviatich členských štátoch vrátane Slovenska, desať členských štátov využíva možnosť oslobodiť od DPH všetky poštové služby, ktoré poskytuje poskytovateľ univerzálnej služby. Takýto prístup pri rôznych výškach DPH, ako je uvedené v Prílohe č. 8, v jednotlivých členských krajinách bude potrebné pred dokončením vytvorenia jednotného vnútorného trhu poštových služieb ujednotiť, nakoľko už dnes vedie k deformáciám v oblasti hospodárskej súťaže v poštových službách. S cieľom riešiť vznikajúce problémy vyplývajúce z nejednotného prístupu k uplatňovaniu oslobodenia od DPH a nejednotnej sadzby pristúpila Európska komisia k návrhu smernice, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/388/EEC z hľadiska uplatňovania dane z pridanej hodnoty pri poštových službách. Keďže uvedený návrh sa nachádza v procese legislatívneho schvaľovania, nie je možné jednoznačne vyjadriť jeho dopady na poskytovanie univerzálnej poštovej služby v SR. Návrh však hovorí o zníženej sadzbe DPH, ktorá v porovnaní s našou situáciou by mohla v oblasti nevyhradených služieb zvýhodňovať konkurentov Slovenskej pošty, š. p., z iných členských štátov. Účinnosť návrhu smernice sa predpokladá od 1. januára 2007. V tejto súvislosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť riešeniu otázky súčasného oslobodenia univerzálnej poštovej služby od DPH s cieľovým riešením zavedenia jej zdanenia daňou z pridanej hodnoty vo výške zníženej sadzby DPH, ak táto bude v SR zavedená.

6. Štátny dohľad nad poskytovaním poštových služieb

Úloha vykonávať štátny dohľad nad poskytovaním poštových služieb a v ich rámci nad poskytovaním univerzálnej poštovej služby prináleží regulátorovi. Jeho pôsobenie v tomto smere spočíva

- v kontrole plnenia podmienok poskytovania poštových služieb podľa zákona o poštových službách a vydaného všeobecného povolenia ako aj v kontrole neporušovania poštovej výhrady,

- v kontrole poskytovania univerzálnej poštovej služby najmä v kontrole dodržiavania kvalitatívnych a rozvojových podmienok určených pre univerzálnu poštovú službu v poštovej licencii a cenovej kontrole týkajúcej sa poštových sadzieb za poskytovanie univerzálnej služby,
- v nariaďovaní odstránenia zistených nedostatkov a upustenia od činnosti, ktorá je v rozpore so zákonom o poštových službách a vydanými povoleniami,
- v ukladaní pokút za správne delikty a za prejednávanie priestupkov.

V nadväznosti na úlohy štátneho dohľadu dávajú regulátorovi ustanovenia zákona o poštových službách aj príslušné oprávnenia konať vo veci správnych deliktov a priestupkov.

Dokončenie vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb predpokladá popri vyššie uvádzaných zmenách aj zmenu a doplnenie rozsahu štátneho dohľadu nad poskytovaním poštových služieb a osobitne univerzálnej poštovej služby. Pôjde predovšetkým o zabezpečenie dohľadu nad dodržiavaním príslušných pravidiel na trhu poskytovaných služieb v súvislosti s riešením rôznych otázok, medzi ktoré bude patriť okrem iného napr. regulácia prístupu k sieti. Zároveň bude potrebné, po schválení Návrhu smernice o službách na vnútornom trhu, zabezpečiť úlohy, ktoré vyplynú regulátorovi z titulu jednotného kontaktného miesta ako aj v nadväznosti na zmenu v systéme udeľovania povolení na poskytovanie poštových služieb.

7. Postavenie poskytovateľa univerzálnej služby

Zmena legislatívneho rámca poštových služieb od roku 2002 mala zásadný význam aj pre poskytovateľa univerzálnej služby v SR, Slovenskú poštu, š.p. Banská Bystrica. Už pred nadobudnutím účinnosti zákona o poštových službách sa intenzívne rozvíjal v SR trh poštových služieb, samozrejme s výnimkou vyhradených služieb. Nová právna úprava priniesla zmenu najmä z pohľadu ustanovení, ktoré boli prenesené do národnej legislatívy zo smerníc 97/67/ES a 2002/39/ES. Zrušené bolo výhradné právo štátu na založenie podniku na poskytovanie vyhradených služieb, čo umožnilo postupovať ďalej v príprave legislatívnych podmienok na transformáciu štátneho podniku na akciovú spoločnosť so stopercentnou majetkovou účasťou štátu, ako to určilo uznesenie vlády SR č. 352 k Poštovej politike, schválenej vládou SR dňa 6. mája 1999. V súvislosti s plnením tejto úlohy bola vypracovaná Koncepcia transformácie Slovenskej pošty, š. p. a následne Model transformácie Slovenskej pošty, š. p. s vecným a časovým harmonogramom. Vzhľadom na obmedzenia dané zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov, bolo možné pokračovať v príprave legislatívnych podmienok transformácie Slovenskej pošty, š. p., až po zrušení príslušných obmedzení a to od 1. januára 2003.

Na základe výsledkov právnej analýzy vo veci riešenia budúceho právneho postavenia Slovenskej pošty, š. p. bolo, na základe odporúčaní z právnej analýzy, pristúpené k príprave návrhu osobitného zákona. Zákon č. 349/2004 Z. z. o transformácii Slovenskej pošty, štátneho podniku (ďalej len „zákon o transformácii“), stanovujúci podmienky transformácie štátneho podniku Slovenská pošta, nadobudol účinnosť 1. júla 2004.

Tento zákon o transformácii predstavuje špecifickú právnu úpravu transformácie Slovenskej pošty, š.p. a to v súvislosti so snahou štátu zachovať si vplyv pri zabezpečovaní práva na poskytovanie univerzálnej poštovej služby. Zákon o transformácii osobitne rieši otázku zakladateľa a akcionára budúcej akciovej spoločnosti. Jej zakladateľom a jediným akcionárom je štát, ktorý je pri výkone práv a povinností akcionára zo zákona zastúpený

Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky. Týmto zákonom sa odlišne od Obchodného zákonníka upravujú niektoré podmienky súvisiace so založením akciovej spoločnosti a vylučuje sa použitie niektorých ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré by mohli komplikovať tak založenie akciovej spoločnosti a vykonávanie jej základnej funkcie, t. j. realizáciu univerzálnej poštovej služby ako aj pôsobenie štátneho vplyvu v tejto oblasti. Ide napríklad o spôsob určenia hodnoty nepeňažného vkladu, jeho splatenie a spravovanie, vytvorenie rezervného fondu a nadobudnutie vlastníckeho práva akciovej spoločnosti k nehnuteľnostiam.

Pokiaľ ide o predmet podnikania akciovej spoločnosti, zákon o transformácii stanovuje ako predmet činnosti akciovej spoločnosti poskytovanie poštových služieb podľa zákona o poštových službách, pričom tento predmet nemožno zmeniť ani rozhodnutím valného zhromaždenia. Poštová licencia, ktorá bola udelená štátnemu podniku na poskytovanie univerzálnej poštovej služby prechádza na akciovú spoločnosť ako právneho nástupcu v rozsahu, v akom bola udelená štátnemu podniku. Zákon o transformácii oprávňuje akciovú spoločnosť pokračovať v prevádzkovaní živností alebo inej podnikateľskej činnosti, ktorá nemá charakter živností a to v rozsahu vykonávanom ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona o transformácii. Zákon o transformácii súčasne vymedzuje osobitný spôsob nakladania s prioritným investičným majetkom, ktorý predstavuje minimálnu skladbu zariadení verejnej poštovej siete, potrebnú na zabezpečenie univerzálnej poštovej služby. Úloha špecifikácie tohto majetku je priradená Ministerstvu dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. V súčasnosti prebieha prípravný proces založenia akciovej spoločnosti s predpokladaným dňom vzniku 1. 10. 2004.

Zavŕšením procesu prípravy legislatívnych podmienok na transformáciu poskytovateľa univerzálnej služby boli vytvorené základné podmienky, ktoré mu majú do budúcnosti vytvoriť právne postavenie umožňujúce lepšie čeliť narastajúcej konkurencii na postupne sa vytvárajúcom trhu poštových služieb. Transformáciou súčasného právneho postavenia na akciovú spoločnosť so stopercentnou majetkovou účasťou štátu dosiahne slovenský poskytovateľ univerzálnej poštovej služby právne postavenie porovnateľné s poskytovateľmi univerzálnej poštovej služby vo väčšine členských štátov Európskej únie ako je to dokumentované v Prílohe č. 9 podľa údajov uvádzaných spoločnosťou WIK v štúdii Hlavné smery vývoja európskeho poštového odvetvia, ktorá bola riešená pre Európsku komisiu v roku 2004. Ako je vidieť z kruhového diagramu z dvadsiatich piatich členských štátov Európskej únie v deviatich členských štátoch majú poskytovatelia univerzálnej služby postavenie štátneho podniku (Česká republika, Španielsko, Francúzsko, Grécko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Poľsko a Slovensko, pričom v prípade Slovenska sa v prezentácii ku štúdii uvádza poznámka, že transformácia prebieha v roku 2004), v jednom štáte (Cyprus) je poskytovateľ univerzálnej služby začlenený ešte do štátnej správy a vo väčšine členských štátov (pätnásť členských štátov) už transformácia štátnych podnikov, ktoré poskytujú univerzálnu poštovú službu, bola uskutočnená (Rakúsko, Belgicko, Nemecko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Veľká Británia, Maďarsko, Írsko, Taliansko, Malta, Holandsko, Portugalsko, Švédsko a Slovinsko). Graf súčasne dokumentuje poznámkami, že v troch z uvedených pätnástich prípadov došlo aj k privatizácii, a to v Nemecku, Holandsku a na Malte.

Pokiaľ ide o ďalší vývoj právneho postavenia poskytovateľa univerzálnej služby v Slovenskej republike, vzhľadom na potrebu doriešenia legislatívneho rámca, najmä vo veci dokončenia vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb, vyplývajúceho zo zániku

vyhradených činností, ktorý sa očakáva v roku 2009, je potrebné zamerať budúce kroky najmä na dotvorenie stabilného legislatívneho rámca s účinnými regulačnými nástrojmi. Úlohou týchto nástrojov bude zabezpečiť stabilitu univerzálnej poštovej služby v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže v poštových službách. V takejto súvislosti odporúčame, aby aj otázka ďalšej zásadnej zmeny vlastníckych vzťahov poskytovateľa univerzálnej služby, bola riešená až nadväzne na ukončený proces liberalizácie za súčasného vytvorenia systému stabilnej univerzálnej poštovej služby a mechanizmu financovania neprimeraného finančného bremena, ktoré by poskytovateľovi univerzálnej služby mohlo vyplynúť. Tento prístup však nevylučuje možnosť vytvárania spoločných podnikov vo vybraných službách, ako to je obvyklé u poskytovateľov univerzálnej služby v prípadoch niektorých akciových spoločností v členských štátoch Európskej únie.

Jednou zo základných úloh Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, ako akcionára budúcej akciovej spoločnosti bude, v súvislosti so zabezpečovaním úloh vyplývajúcich z poskytovania univerzálnej poštovej služby, riešenie otázok rozvoja nadväzujúcich na univerzálnu poštovú službu s cieľom vytvoriť optimálne podmienky na zlepšovanie kvality a ekonomickú stabilitu spoločnosti. Nástrojom na dosahovanie tohto cieľa bude najmä dlhodobá koncepcia rozvoja akciovej spoločnosti a podnikateľský plán, ktoré bude schvaľovať podľa stanov spoločnosti valné zhromaždenie. Súčasne je potrebné hľadať riešenie na vytvorenie podmienok na financovanie vybraných rozvojových projektov zameraných na poskytovanie univerzálnej poštovej služby z fondov Európskej únie v rámci Národného rozvojového plánu na programovacie obdobie 2007-2013.

Závery

Načrtnutý súčasný legislatívny rámec poštových služieb a univerzálnej poštovej služby v ich rámci predstavuje prostredie, ktoré zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim Slovenskej republike z členstva v Európskej únii. Vývoj, ktorý sa očakáva v najbližších rokoch, však nevyhnutne prinesie ďalšie podnety a výzvy, na ktoré bude nutné reagovať zmenami legislatívneho rámca. Cieľom týchto zmien bude dotvoriť právne prostredie poštových služieb a prispôsobiť ho tak, aby zodpovedalo požiadavkám dokončenia vytvorenia vnútorného trhu poštových služieb a aby sa súčasne zachovala stabilita poskytovania univerzálnej poštovej služby.

Na základe jednotlivých vyššie uvedených tematických okruhov vyplývajú pre riešenie budúcich podmienok na rozvoj univerzálnej poštovej služby nasledujúce závery:

- ako východisko pre riešenie budúcich úloh vypracovať správu o hodnotení stavu legislatívneho a regulačného rámca poštových služieb a univerzálnej poštovej služby v Slovenskej republike podľa výsledkov štúdií Európskej komisie Hlavné smery vývoja európskeho poštového odvetvia a Ekonomika poštových služieb,

- sledovať a aktívne sa zapájať do procesu schvaľovania Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o službách na vnútornom trhu a v nadväznosti na jej schválenie pripraviť zosúladenie právnej úpravy o poštových službách,

- v súvislosti s pripravovanou liberalizáciou trhu poštových služieb aktívne spolupracovať na štúdii o dopadoch liberalizácie v poštových službách na univerzálnu poštovú službu,

- na základe analýzy súčasného stavu právnej úpravy o poštových službách v krajinách Európskej únie vypracovať návrhy legislatívneho riešenia vyššie uvedených problémových oblastí,

- podľa pokynov Výboru pre poštovú smernicu zabezpečovať priebežne úlohy, ktoré sa budú týkať príslušných oblastí poštového odvetvia, najmä kvality poštových služieb a technických noriem,

- pri schvaľovaní dlhodobej koncepcie rozvoja akciovej spoločnosti Slovenská pošta a jej podnikateľských plánov je potrebné venovať osobitnú pozornosť univerzálnej poštovej službe, jej rozvoju a kvalite,

- v súvislosti s očakávanou úplnou liberalizáciou trhu poštových služieb zabezpečiť legislatívne podmienky na poskytovanie univerzálnej poštovej služby v súlade s požiadavkami Európskej únie, ktoré vyplynú z riešení obsiahnutých v Bielej knihe o službách všeobecného ekonomického záujmu (COM(2004)374 final),

- riešiť vytvorenie podmienok na financovanie vybraných rozvojových projektov zameraných na poskytovanie univerzálnej poštovej služby z fondov Európskej únie v rámci Národného rozvojového plánu na programovacie obdobie 2007-2013,

- v krátkodobom horizonte pripraviť novelu zákona o poštových službách, ktorá bude obsahovať návrh riešenia čiastkových problémov uvedených v materiály.

UNIVERZÁLNA SLUŽBA
Kvalita služieb

Limit dopravy D+1 pre vnútroštátne listové zásielky

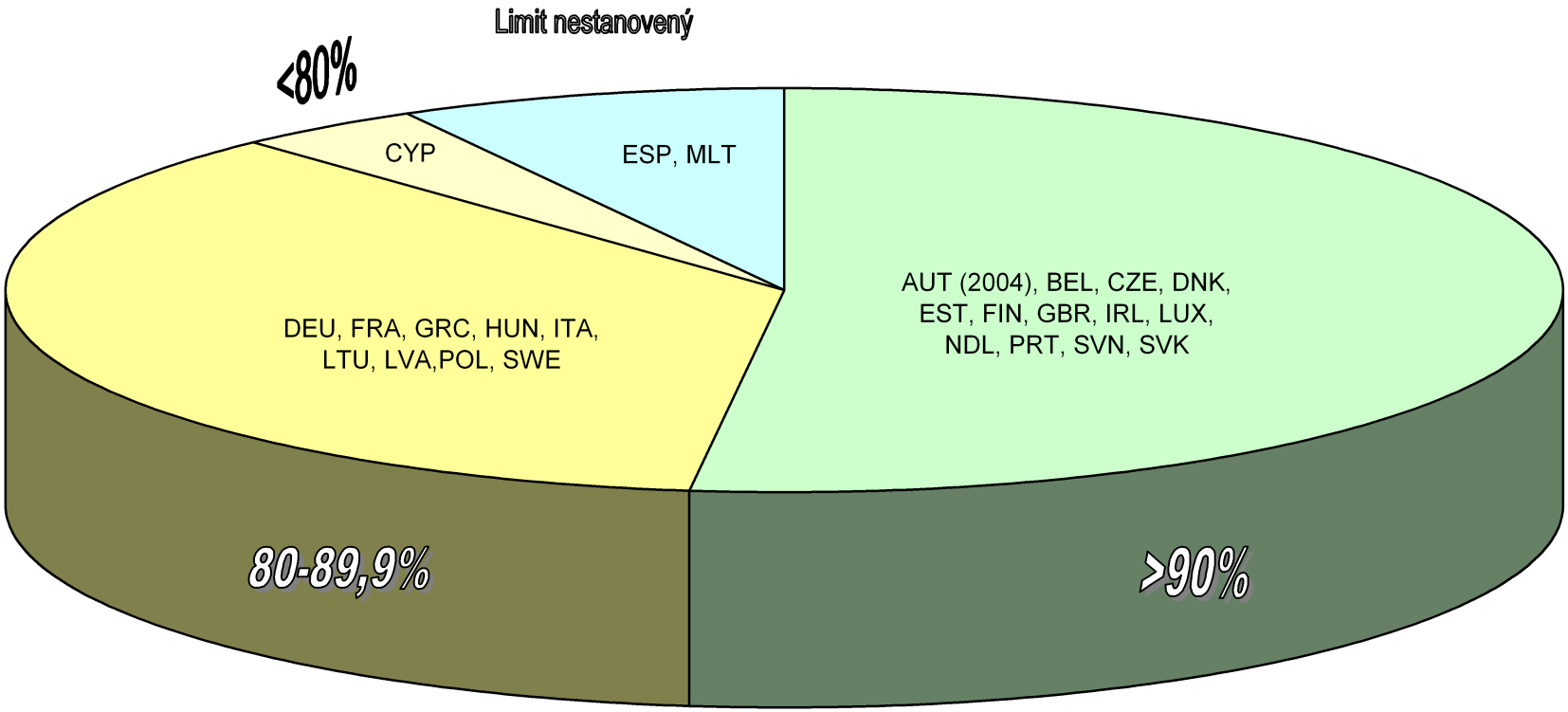

UNIVERZÁLNA SLUŽBA

Kvalita služby

Plnenie limitu dopravy D+1 (2003)
POL: bez údajov
CZE, EST, ESP, NLD: údaje za rok 2002

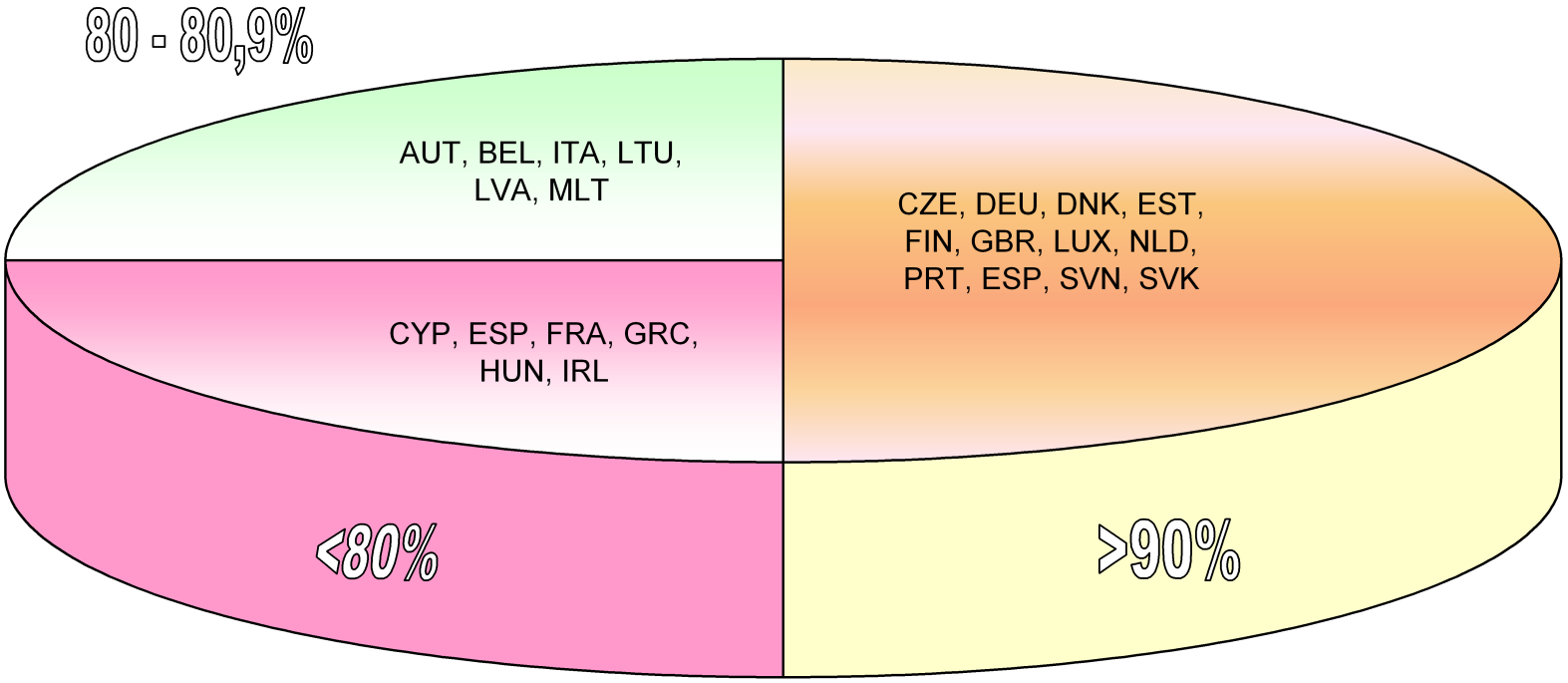

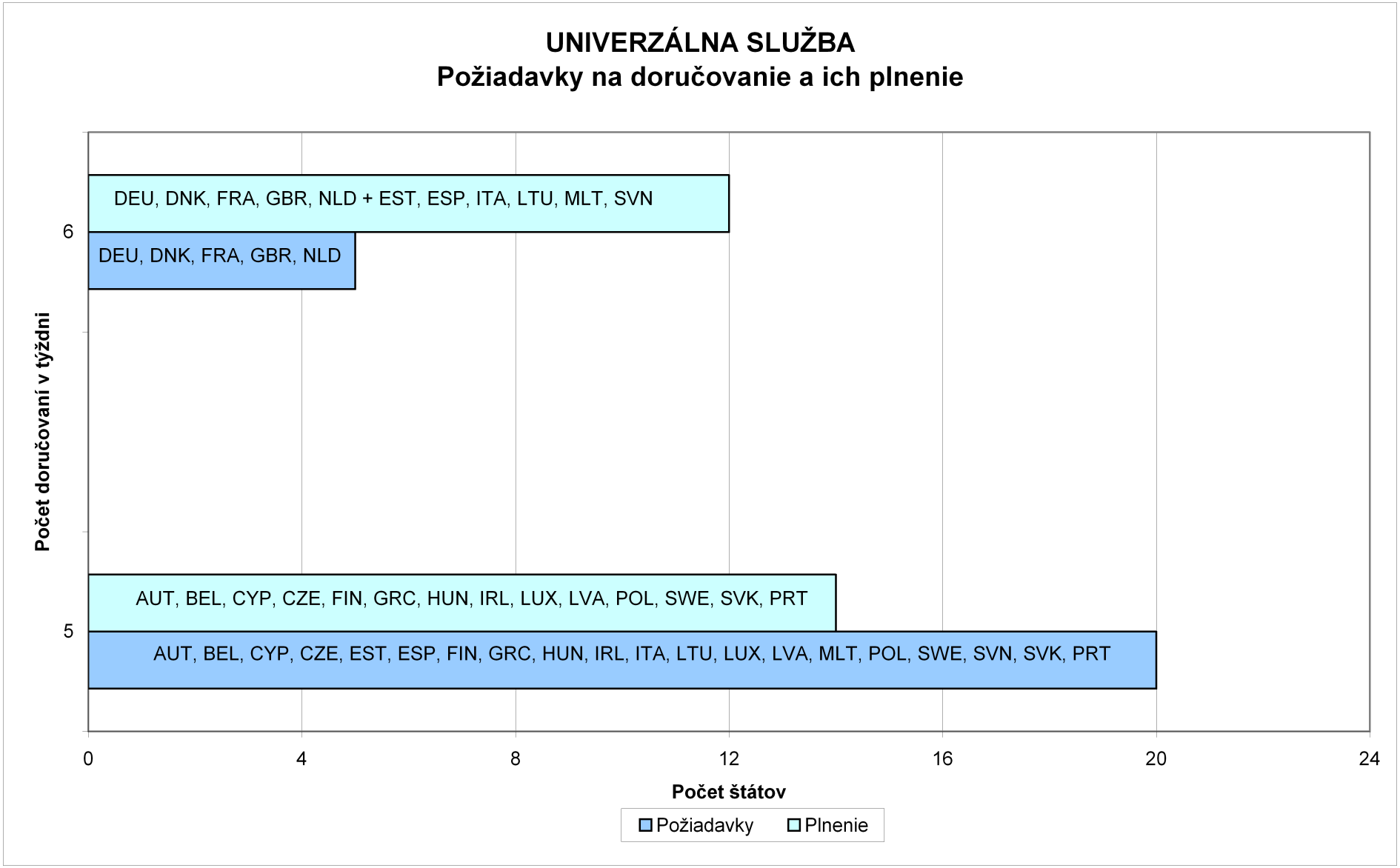
UNIVERZÁLNA SLUŽBA
Požiadavky na doručovanie a ich plnenie
DEU, DNK, FRA, GBR, NLD + EST, ESP, ITA, LTU, MLT, SVN
DEU, DNK, FRA, GBR, NLD
AUT, BEL, CYP, CZE, FIN, GRC, HUN, IRL, LUX, LVA, POL, SWE, SVK, PRT
AUT, BEL, CYP, CZE, EST, ESP, FIN, GRC, HUN, IRL, ITA, LTU, LUX, LVA, MLT, POL, SWE, SVN, SVK, PRT
Počet doručovaní v týždni
6
5
0
4
8
12
16
20
24
Počet štátov
Požiadavky
Plnenie

Normy CEN v oblasti kvality služieb.

1. Normy prevzaté na priame používanie v anglickom jazyku:

ICDOCREF	Názov
EN 13619:2002	Postal services – Mail item processing – Optical characteristics for processing letters
EN 13724:2002	Postal services – Apertures of private letter boxes and letter plates – Requirements and test methods
ENV 14014:2001	Postal services – Hybrid mail – Document type definitions for customer to operator: a common set of default tags
EN 14142-1:2003	Postal services – Adress databases – Part 1: Components of postal adresses

2. Normy prevzaté prekladom do slovenského jazyka:

ICDOCREF	Názov
ENV 13712:2000	Postal services – Forms – Harmonised vocabulary (Tlačivá – Harmonizovaný slovník)
EN 13850:2002	Postal services – Quality of service – Measurement of the transit time of end-to-end services for single piece priority mail and first class mail (Meranie času dopravy medzi koncovými bodmi (end-to-end) pre jednotlivo podávané prioritné zásielky a zásielky prvej triedy)
EN 14012:2003	Postal services – Quality of service – Measurement of complaints and redress procedures (Meranie sťažností a postupy odškodnenia)
EN 14137:2003	Postal services – Quality of service – Measurement of loss of registered mail and other types of postal service using a track and trace system (Meranie stratovosti doporučených a iných druhov poštových zásielok pomocou systému sledovania trasy dopravy)
EN 14508:2003	Postal services – Quality of service – Measurement of the transit time of end-to-end services for single piece non-priority mail and second class mail (Meranie času dopravy medzi koncovými bodmi pre jednotlivo podávané neprioritné zásielky a zásielok druhej triedy)

3. Normy dosiaľ nezavedené

ICDOCREF	Názov
CEN/TS 14441:2003	Postal services – Automatic identification of receptacles and containers – Mail aggregates
CEN/TS 14442:2003	Postal services – Automated processing of mail items – Facing identification marks
CEN/TS 14482:2003	Postal services – Trays for international letter mail – Test methods and performance requirements
EN 14534:2003	Postal services – Quality of service – Measurement of the transit time of end-to-end services for bulk mail (Meranie času dopravy medzi

	koncovými bodmi pre hromadne podávané zásielky)

	Názov
CEN/TS 14567:2004	Postal services – Automated processing of mail items – Adress block locator
CEN/TS 14631:2003	Postal services – Automatic identification of receptacles and containers – Receptacle asset numbering
CEN/TR 14709:2003	Postal services – Quality of service – Guide for the implementation of EN 13850

4. Návrh spracovania noriem prijatý na 14. plenárnom zasadnutí CEN/TC 331 konanom v októbri 2003

CEN/TC331/C01	Postal services – Quality of service – Measurement of the quality of acces to postal services of the quality of postal delivery
CEN/TC331/C02	Postal services – Quality of service – Measurment of end-to-end service for parcels by the use of track and trace system
CEN/TC331/C03	Postal services – Quality of service – Measurement of the quality of service of Hybrid Mail services
CEN/TC331/C04	Postal services – Quality of service – Measurement of the quality of end-to-end service for Non Adressed mail
CEN/TC331/C05	Postal services – Quality of service – Extension of Existing Standarts to Multiple Operators
CEN/TC331/C06	Postal services – Quality of service – Extension of Existing Standarts to new EU members
CEN/TC331/C07	Postal services – Hybrid Mail – A test suite for a Hybrid Mail Language (HML) reference system
CEN/TC331/C08	Postal services – Hybrid Mail – A mail switch for postalprocessing
CEN/TC331/C09	Postal services – Hybrid Mail – Reverse hybrid mail specifications
CEN/TC331/C10	Postal services – Quality of service – Measurement of loss of non-registered mail
CEN/TC331/C12	Postal services – Statement of Mailing submission
CEN/TC331/C13	Postal services – Tracking and tracing of mail items

Poznámka: Údaje čerpané z podkladov SÚTN SR a Zápisu z 15. zasadnutia CEN/TC Postal Services v Bonne dňa 6. februára 2004.

UNIVERZÁLNA
Jednotná

Bez	HUN, IRL, MLT,
Vyhradené	DEU,
Listová	FIN,
Poštová univerzálna	AUT, BEL, CYP, CZE, DNK, EST, GBR, ITA, LTU, LUX, LVA, NLD, POL,

0 4 8 1 1 2

Poč

Štandardná sadzba DPH v 15 členských štátoch Európskej únie	Belgicko	21
	Dánsko	25
	Nemecko	16
	Grécko	18
	Španielsko	16
	Francúzsko	19,6
	Írsko	21
	Taliansko	20
	Luxembursko	15
	Holandsko	19
	Rakúsko	20
	Portugalsko	19
	Fínsko	22
	Švédsko	25
	Veľká Británia	17,5

Znížená sadzba DPH v 15 členských štátoch Európskej únie	Belgicko	6
	Dánsko	-
	Nemecko	7
	Grécko	8
	Španielsko	7
	Francúzsko	5,5
	Írsko	13,5
	Taliansko	10
	Luxembursko	6
	Holandsko	6
	Rakúsko	10 & 12
	Portugalsko	5 & 12
	Fínsko	8 & 17
	Švédsko	6 & 12
	Veľká Británia	5

- Údaje sú získané z prezentácie Európskej komisie na zasadaní Európskeho výboru pre poštovú reguláciu – CERP dňa 5. mája 2004 v Budapešti.
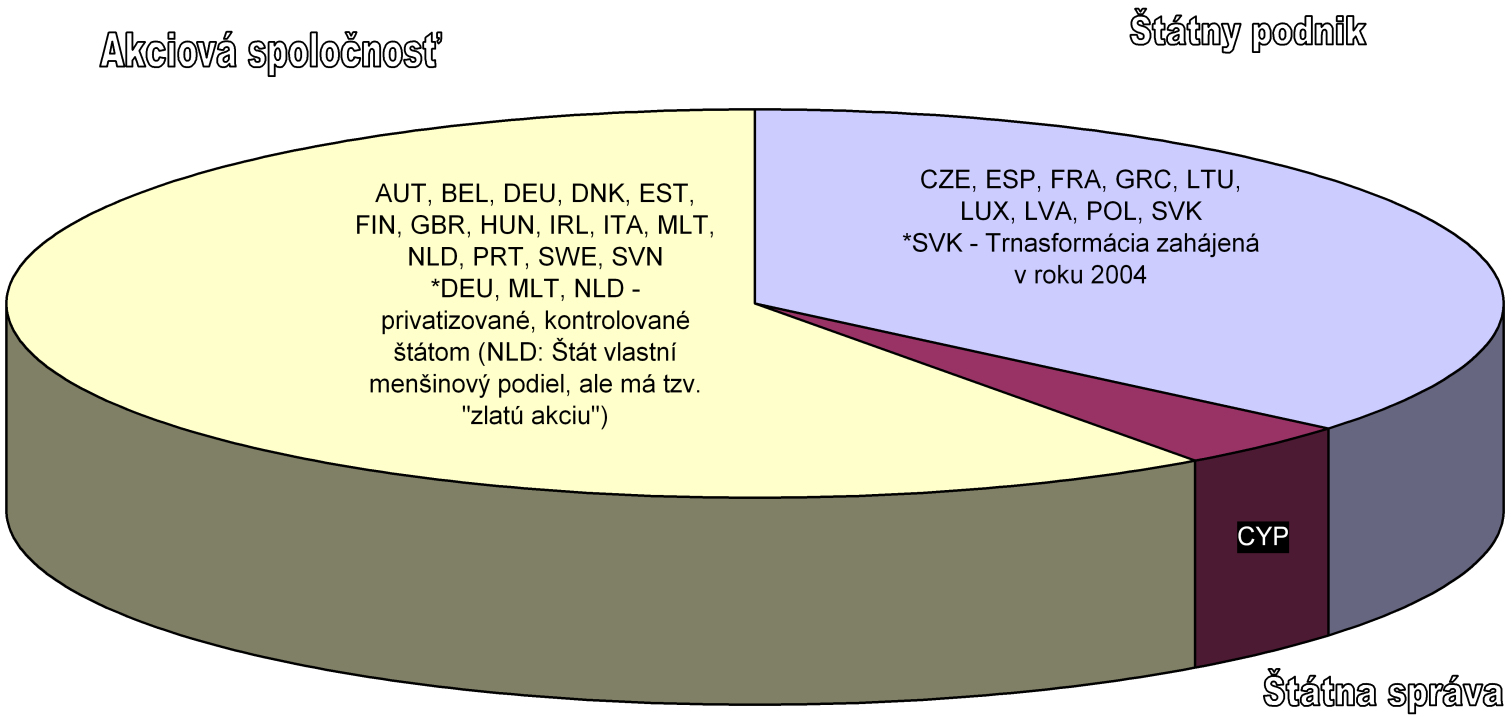
Právny stav a vlastnícke vzťahy